

*Котова Л. В.,
к.ю.н., доцент, доцент кафедри правознавства СНУ ім. В.Даля,
Бабенко Т. В.,
магістранка 5-го курсу ЮтаМП СНУ ім. В. Даля*

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИМУСОВИХ ЗАХОДІВ ВИХОВНОГО ХАРАКТЕРУ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ, ЯКІ НЕ ДОСЯГЛИ ВІКУ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

У даній статті розглянуто механізм застосування примусових заходів виховного характеру. Також досліджено зарубіжний досвід, види примусових заходів виховного характеру, їх практична дія на неповнолітнього в аспекті реалізації виховної функції. Сформульовано пропозиції щодо вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства України.

Ключові слова: неповнолітній, заходи виховного характеру, виховна функція, примусові заходи виховного характеру.

Кримінальний процесуальний кодекс України [1] вніс безліч змін у процес досудового розслідування та судового розгляду з метою кращого забезпечення реалізації прав учасників. Ці новели не оминули і порядок досудового розслідування та судового розгляду щодо неповнолітніх. А в силу відносної новизни чинного КПК значно підвищилася роль наукових досліджень тих чи інших проблем, в яких науковці не лише описують сам процес правозастосування, але і прогнозують можливі ускладнення при реалізації учасниками кримінального провадження своїх прав. Саме такої характеристики на даний момент і потребує процес застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності [2 с.326].

Суттєвий внесок у вирішення теоретичних і практичних проблем, пов'язаних з провадженням у справах про застосування примусових заходів виховного характеру, зробили у своїх працях В.І. Арькова, А.С. Барабаш, Ю.В. Баулін, С.М. Благодир, В.М. Бурдін, Г.Б. Вітгенберг, Л.М. Володіна, А.Є. Голубов, Т.О. Гончар, Ю.М. Грошевий, Н.І. Гуковська, П.М. Давидов, А.Я. Дубинський, В.А. Дунін, В.С. Зеленецький, М.О. Карпенко, С.Г. Келіна, О.О. Левендаренко, В.Т. Маляренко, Н.С. Манова, Е.Б. Мельникова, Д.Я. Мирський, Г.М. Мінковський, А.А. Музика, Л.І. Нека, Ю.Б. Некрасов, В.В. Ніколюк, Г.М. Омеляненко, Є.В. Ремізова, В.Я. Рибальська, А.Б. Романюк, Н.К. Семерньова, З.Д. Смітєнко, Я.І. Соловій, С.М. Стахівський, В. Ягодинський, А.Є. Якубов, О.О. Ямкова та інші автори. Але в чинному законодавстві практично так і залишається актуальною проблема саме у порядку застосування заходів виховного характеру та подальшому запобіганні ризиків рецидиву скоєння злочину неповнолітнім.

Метою даної роботи є правовий аналіз особливостей процесу застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які не досягли віку кримінальної відповідальності та формування власних пропозицій щодо вдосконалення національного законодавства спираючись на позитивний зарубіжний досвід у цьому питанні.

Досягнення мети передбачає вирішення таких завдань : 1) розгляд окремих моментів процесу застосування примусових заходів виховного характеру; 2) розгляд запобіжного заходу, який застосовується до особи, яка не досягла віку кримінальної відповідальності та доцільності його застосування 3) розгляд зарубіжного досвіду щодо видів примусових заходів виховного характеру та їх практична дія на неповнолітнього в аспекті реалізації виховної функції; 4) формування пропозицій по вдосконаленню чинного кримінально-процесуального законодавства України.

Одним із основних завдань кримінального провадження є притягнення винної особи до кримінальної відповідальності в міру своєї вини (ст. 2 КПК). Тим самим законодавець ще раз підкреслює саме каральну, а не виховну функцію кримінальної відповідальності [2].

Слушною думкою є пропозиція Ю. Є. Пудовочкіна щодо відокремлення особливого виду юридичної відповідальності - ювенальної. Ювенальна відповідальність розглядається ним як відповідальність в кримінальному праві, що застосовується до неповнолітніх осіб, які не можуть бути суб'єктами кримінальної відповідальності. Крім того, він визнає можливість заміни кримінальної відповідальності неповнолітнього суб'єкту злочину призначенням йому заходів ювенальної відповідальності. Позиція Ю. Є. Пудовочкіна є обґрунтованою і повністю збігається з українськими реаліями правового регулювання кримінальної відповідальності неповнолітніх [3].

Виховний вплив держави в першу чергу повинен бути направлений на тих суб'єктів злочину, які в силу свого віку не повністю усвідомлювали негативні наслідки своїх злочинних дій. Проте особливе відношення щодо неповнолітніх правопорушників проявляється не лише у вигляді специфічних заходів, які будуть до них застосовані, а і у специфічному порядку кримінального провадження [2, с.327].

Суб'єктами застосування заходів виховного характеру відносяться діти двох вікових груп:

- неповнолітні, які у віці від 11 років до 16 років вчинили суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, можливість притягнення до кримінальної відповідальності за яке передбачається з 16 років;

- неповнолітні, які у віці від 11 років до 14 років учинили суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, можливість притягнення до кримінальної відповідальності за яке передбачається з 14 років [1].

В чинному законодавстві не сформовано загального поняття суб'єкта до якого застосовується заходи виховного характеру, тобто практично, у кримінальному провадженні до даного суб'єкта застосовується статус «неповнолітній свідок». Також відсутня окрема стаття, яка б роз'яснювала права та обов'язки суб'єкта, до якого застосовуються заходи виховного характеру. Невизначеність статусу особи викликає плутанину на досудовому розслідуванні та судовому розгляді між особами свідками та особами, які скоїли суспільно-небезпечне діяння. Також права особи до якої застосовуються заходи виховного характеру обмежуються, бо в чинному кримінально-процесуальному кодексі відсутня стаття з роз'ясненням прав.

Згідно чинного законодавства до неповнолітнього застосовуються такі примусові заходи виховного характеру: 1) застереження; 2) обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього; 3) передача неповнолітнього під нагляд батьків чи осіб, які їх заміняють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за його згодою, а також окремих громадян на їхнє прохання; 4) покладення на неповнолітнього, який досяг п'ятнадцятирічного віку і має майно, кошти або заробіток, обов'язку відшкодування заподіяних майнових збитків; 5) направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків до його виправлення, але на строк, що не перевищує трьох років [4].

Вказані заходи мають не карний, а суто виховний за своїми функціями та спрямованістю характер, але, разом з тим вони все ж таки передбачають певні негативні наслідки для неповнолітньої особи, яка скоїла злочин, застосовуються судом з дотриманням певної процесуальної форми, тобто мають основні ознаки юридичної відповідальності і на цій підставі не можуть бути віднесені до форм соціальної неюридичної відповідальності [4, с. 32]. Фактично в біографії дитини з'являється відмітка

щодо притягнення до кримінальної відповідальності хоч і із застосуванням заходів виховного характеру. Але ніяких практичних виховних заходів направлених на недопущення рецидиву не проводиться.

Також відсутні будь-які норми, які б регулювали виконання заходів виховного характеру. У зв'язку з чим неможливо відстежити чи виконує неповнолітній покладені на нього обов'язки при застосуванні заходів виховного характеру.

Згідно ст.97 КК України у разі ухилення неповнолітнього, що вчинив злочин, від застосування до нього примусових заходів виховного характеру ці заходи скасовуються і він притягується до кримінальної відповідальності [4]. При особливому правовому нігілізмі неповнолітнього, при неможливості його швидкого перевиховання та враховуючи, що особу яка не є суб'єктом не можливо притягнути до кримінальної відповідальності, в кримінально-процесуальному законодавстві необхідно встановити норму та механізм який б дозволяв змінювати захід виховного характеру з більш м'якого на більш жорсткий, або при швидкому перевихованні дитини зміну заходу з більш жорсткого на більш м'який, або повне його скасування.

В рамках кримінального провадження щодо застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх, які вчинили діяння, що підпадає під ознаки кримінального правопорушення, у віці від 11 років до досягнення віку, з якого можливе притягнення до кримінальної відповідальності, може бути застосований такий захід кримінально-процесуального примусу, як поміщення у приймальник-розподільник для дітей [1]. Згідно Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» приймальники-розподільники для дітей – це спеціальні установи органів внутрішніх справ, призначені для тимчасового тримання дітей віком від 11 років. Порядок тримання дітей, поміщених у приймальники-розподільники для дітей, визначається правилами внутрішнього розпорядку приймальника-розподільника для дітей, затвердженими Міністерством внутрішніх справ України. Поміщення у приймальник-розподільник для дітей може бути застосовано до неповнолітнього тільки за ухвалою слідчого судді, суду, постановленою за клопотанням прокурора згідно з правилами, передбаченими для обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та лише наявності достатніх підстав вважати, що неповнолітній досяг 11-річного віку, проте не досяг віку, з якого можливе притягнення до кримінальної відповідальності, вчинив суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, за яке Кримінальним кодексом України передбачено покарання у виді позбавлення волі на строк понад п'ять років. При цьому на прокурора покладається обов'язок доведення наявності достатніх підстав вважати, що неповнолітній вчинив таке діяння, а також наявності ризиків, передбачених ч. 1 ст. 177 КПК України. У разі не доведення прокурором зазначених обставин слідчий суддя суд зобов'язаний відмовити у поміщенні особи у приймальник-розподільник для дітей. Строк перебування дитини у приймальнику-розподільнику для дітей визначається слідчим суддею, судом залежно від наявності об'єктивних підстав для її тримання в цій установі в межах тридцятиденного строку. Строк тримання особи у приймальнику-розподільнику для дітей може бути продовжено ухвалою слідчого судді, суду ще на строк до тридцяти днів. Питання скасування чи продовження строку тримання особи у приймальнику-розподільнику для дітей вирішується в порядку, передбаченому для скасування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою або продовження строку тримання під вартою відповідно. Фактично поміщення до приймальника-розподільника є запобіжним заходом, який за своєю природою дуже близький до тримання під вартою, оскільки також передбачає тимчасове позбавлення волі особи, щодо якої він застосований, шляхом поміщення до спеціального закладу із особливим режимом перебування. Згідно ч. 1 ст. 309 КПК України передбачає можливість оскарження в апеляційному порядку ухвали слідчого судді про поміщення неповнолітнього в приймальник розподільник для дітей або про відмову у такому поміщенні, а також про продовження строку тримання особи в приймальнику-розподільнику для дітей або

відмову в його продовженні. Апеляційну скаргу на ухвалу слідчого судді вправі подати законний представник, захисник неповнолітнього чи сам неповнолітній [1]

Фактично законодавець України не передбачив інших запобіжних заходів щодо неповнолітніх, які не досягли віку, з якого можливе притягнення до кримінальної відповідальності. Відповідно не передбачено можливості зміни поміщення неповнолітнього у приймальник-розподільник для дітей іншим, більш м'яким заходом, наприклад, як передання неповнолітнього, який не досяг віку з якого можливе притягнення до кримінальної відповідальності, під нагляд батьків, опікунів, піклувальників або адміністрації дитячої установи. Тобто законодавець не залишає вибору слідчому, прокурору та судді, при наявності ризику, який саме запобіжний захід обрати. На мою думку, даний запобіжний захід не несе в собі виховного характеру, тобто особа, яка скоїла суспільно-небезпечне діяння, ще дитина, їй не роз'ясниться правові наслідки її дій, не проводяться співбесіди з психологом щодо встановлення причини скоєння дитиною злочину, не приймаються заходи для усунення причини девіантної поведінки дитини, тобто її одразу поміщують до «дитячої тюрми», що не вирішує проблему подальшої поведінки дитини. Також чинним кримінально-процесуальним законодавством не передбачено роз'яснення прав та обов'язків особі, стосовно якої розглядається питання поміщення у приймальник-розподільник. Тобто права дитини таким чином обмежуються.

Звертаючись до зарубіжного досвіду, цікавим є приклад США [6], де існують недержавні підліткові суди, в яких дорослі або зовсім не беруть участі, або лише керують процедурою. У цих судах розглядаються справи про вперше вчинені нетяжкі злочини та проступки, якщо неповнолітній визнав свою вину. Примусові засоби, які застосовують підліткові суди (відвідання спеціальних занять для подолання наркотичної або алкогольної залежності; грошова реституція, зобов'язання взяти участь у судовому засіданні підліткового суду як присяжний тощо), мають нерепресивний характер і значний виховний потенціал.

В Німеччині [6] при застосуванні будь-якого виду санкцій первинне значення має питання їх виховного впливу на неповнолітнього правопорушника, кримінальним законодавством встановлюється як засадничий принцип виховного характеру санкцій, які застосовуються з метою відвертання подальшого негативного розвитку неповнолітнього. По німецькому праву суб'єктом злочинного діяння визнається фізична особа, яка досягла 14-річного віку. Однак у Німеччині віковий початок кримінальної відповідальності міститься не в Кримінальному кодексі, як в Україні, а в JSR. В Кримінальному кодексі Німеччини міститься лише положення про те, що той, хто при вчиненні діяння не досяг віку 14 років, є неосудним [7].

JSR поділяє молодих злочинців на дві категорії: "Jugendliche" і "Heranwachsende". "Jugendliche" – підліток у віці від 14 до 17 років включно, тобто неповнолітній. "Heranwachsende" - молода людина у віці від 18 до 20 років включно, який, на думку суду, по своєму моральному та духовному розвитку знаходиться на рівні підлітка. При реалізації норм JSR щодо молодих людей старше 18 років враховуються умови середовища, в яких вони виховувалися, а також спосіб, обставини і мотив скоєння злочину. Концепція JSR підпорядкована ідеї виправлення молодого правопорушника, запобігання вчинення ним нових злочинів, не спрямована на відплату за вчинений злочин. Для максимального захисту неповнолітніх, а також з урахуванням їх вікових, психологічних, біологічних і соціологічних особливостей JSR з моменту його зародження зорієнтоване головним чином на індивідуально-превентивне виховання молодого злочинця з метою ресоціалізації його особистості. Німецький законодавець відсунув рамки застосування загального кримінального права по відношенню до неповнолітніх до досягнення ними 21 року, щоб допомогти ще не сформованим у своїх переконаннях молодим людям зробити правильний вибір деколи в непростих життєвих ситуаціях [7].

У Новій Зеландії у рамках ювенальної юстиції практикується співбесіда, в якій беруть участь потерпілий та його захисники (родичі) і неповнолітній правопорушник та його родина (або представники громади). Під керівництвом медіатора потерпілий розповідає про матеріальну та моральну шкоду, спричинену йому, а правопорушник та його родина шукають та пропонують засоби для компенсації шкоди. Укладений між сторонами договір подається до суду для затвердження [6].

У багатьох державах, наприклад, у Швеції та Нідерландах, ефективно функціонують недержавні інституції виконання покарань для неповнолітніх правопорушників. У межах місцевої громади виконується значна частина судових рішень у справах неповнолітніх, зокрема, громадські роботи (дрібний ремонт будівель, прибирання території тощо). У католицьких країнах (Іспанії, Італії, Португалії, Польщі) важливу роль у ювенальній юстиції відіграє церква [6].

Розглядаючи зарубіжний досвід можна дійти до висновку, що всі санкції, які застосовуються до неповнолітнього мають суто виховний характер, направлений на недопущення рецидиву злочинів, роз'яснення прав та обов'язків неповнолітньому, проведення з ним виховних бесід, що є позитивним досвідом, який необхідно використовувати і в українському законодавстві.

Провівши дослідження порядку застосування примусових заходів виховного характеру, що виявилось у з'ясуванні сутності інституту, проведенні компаративістського аналізу застосування примусових заходів виховного характеру можливо сформулювати власні пропозиції щодо вдосконалення чинного кримінально-процесуального законодавства України. Законодавство України, що регулює провадження у справах про застосування примусових заходів виховного характеру, містить ряд недоліків, зокрема, колізій, прогалин у правовому регулюванні, що спричиняє труднощі і в правозастосовчій практиці. На основі аналізу теоретичних і практичних проблем, що стосуються провадження у справах про застосування примусових заходів виховного характеру, можна дійти таких висновків:

1. Необхідно сформувати загальне поняття суб'єкта до якого застосовується заходи виховного характеру, а саме надавати статус «малолітнього правопорушника» до дітей, які у віці від 11 років до 14 років учинили суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, можливість притягнення до кримінальної відповідальності за яке передбачається з 14 років та «неповнолітнього правопорушника» до дітей, які у віці від 11 років до 16 років вчинили суспільно небезпечне діяння, що підпадає під ознаки діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, можливість притягнення до кримінальної відповідальності за яке передбачається з 16 років.

2.Внести до КПК України статтю, яка б роз'яснювала права та обов'язки осіб, до яких застосовуються примусові заходи виховного характеру, а саме :

Права:

1) знати, з приводу вчинення якого суспільно небезпечного діяння щодо неї здійснюється провадження;

2) бути чітко і своєчасно повідомленим про свої права, а також отримати їх роз'яснення у разі необхідності;

3) мати захисника та законного представника;

4) не говорити нічого з приводу суспільно небезпечного діяння або у будь-який момент відмовитися відповідати на запитання;

5) давати пояснення, показання з приводу суспільно-небезпечного діяння чи в будь-який момент відмовитися їх давати;

6) збирати і подавати слідчому, прокурору, слідчому судді докази;

9) брати участь у проведенні процесуальних дій;

10) під час проведення процесуальних дій ставити запитання, подавати свої зауваження та заперечення щодо порядку проведення дій, які заносяться до протоколу;

11) застосовувати з додержанням вимог КПК України технічні засоби при проведенні процесуальних дій, в яких він бере участь. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд мають право заборонити застосування технічних засобів при проведенні окремої процесуальної дії чи на певній стадії кримінального провадження з метою нерозголошення відомостей, які містять таємницю, що охороняється законом, чи стосуються інтимного життя особи, про що виноситься вмотивована постанова (ухвала);

12) заявляти клопотання про проведення процесуальних дій, про забезпечення безпеки щодо себе, членів своєї сім'ї, близьких родичів, майна, житла тощо;

13) заявляти відводи;

14) ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування, та вимагати відкриття матеріалів;

15) одержувати копії процесуальних документів та письмові повідомлення;

16) оскаржувати рішення, дії та бездіяльність слідчого, прокурора, слідчого судді;

17) вимагати відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду, в порядку, визначеному законом.

18) користуватись рідною мовою, отримувати копії процесуальних документів рідною або іншою мовою, якою він володіє, та в разі необхідності користуватись послугами перекладача за рахунок держави.

19) вимагати перевірки судом правомірності поміщення її до приймальника-розподільника.

Обов'язки:

1) прибувати за викликом до суду, а в разі неможливості прибути за викликом у призначений строк – заздалегідь повідомити про це суд;

2) виконувати обов'язки, покладені на нього рішенням про застосування заходів забезпечення кримінального провадження;

3) підкорятися законним вимогам та розпорядженням слідчого, прокурора, слідчого судді, суду.

Також необхідно вручати пам'ятку про права та обов'язки особи до якої застосовуються примусові заходи виховного характеру.

3. В КПК України слід передбачити норми, які б поклали функцію контролю за виконанням рішення суду про застосування примусових заходів виховного характеру на службу у справах неповнолітніх.

4. З урахуванням того, що Кримінальний кодекс України встановлює підстави для скасування рішення про застосування до неповнолітніх примусових заходів виховного характеру (ч.3 ст. 97 КК України), але враховуючи, що неповнолітній не досяг віку з якого настає кримінальна відповідальність, тому необхідно в КПК ввести порядок зміни примусового заходу виховного характеру. Тобто, якщо неповнолітній не дотримується обраного заходу виховного характеру, захід можна змінити з більш м'якого на більш жорсткий. Або при зразковій поведінці дитини, змінити з більш жорсткого на більш м'який або зовсім скасувати застосування заходу виховного характеру.

5. Проведення у справах про застосування примусових заходів виховного характеру до осіб, які вчинили суспільно небезпечні діяння до досягнення віку, з якого може наставати кримінальна відповідальність, має всі ознаки особливого провадження, виходячи з предмету та завдань цього виду провадження. У зв'язку з цим необхідне закріплення в КПК України окремої глави, що регулювала б провадження у справах про застосування примусових заходів виховного характеру до зазначеної категорії осіб.

5. Необхідно передбачити до особи яка не досягла віку з якого настає кримінальна відповідальність такий додатковий запобіжний захід, як передання неповнолітнього, під нагляд батьків, опікунів, піклувальників або адміністрації дитячої установи. Передбачити роз'яснення прав та обов'язків особи, яка поміщується до приймальника-розподільника.

6. З дітьми, до яких було застосовано примусові заходи виховного характеру, працівникам служби у справах неповнолітніх за участю психолога необхідно проводити бесіди в яких би було роз'яснено закони, природу злочину, міри покарання для того щоб в подальшому запобігти ризику рецидиву скоєння злочину дитиною.

Література:

1. Кримінально-процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
2. Торбас О.О. Загальна характеристика застосування примусових заходів виховного характеру за чинним КПК України / О.О. Торбас // Порівняльно-аналітичне право. – 2013. – № 3-2. – С.326-328
3. Пудовочкин Ю. Е. Ответственность несовершеннолетних в уголовном праве: проблемы теории / Ю.Е. Пудовочкин // Известия вузов. Сер. Правоведение. – 2002. – № 6. – С. 150-162.
4. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
5. Крестовська Н. М. Ювенальна відповідальність: до постановки проблеми / Н.М. Крестовська // Актуальні проблеми держави і права. – 2004. – С. 31-35
6. Проць О.Є. Ювенальна юстиція: зарубіжний досвід та вітчизняні перспективи / О.Є. Проць // Інтернет-конференція на тему «Проблеми правової ювеналістики [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://conference.inf.od.ua/index.php/ru/spisok-materialov-konferentsii/sektsiya-4-prava-rebenka-v-sfere-natsionalnogo-prava-i-yuvenalnaya-yustitsiya/59-prots-o-e-yuvenalna-yustitsiya-zarubizhnyj-dosvid-ta-vitchiznyani-perspektivi>
7. Козочкин, И.Д. Уголовное право зарубежных государств / И.Д. Козочкин. – М.: Омега-Л; Институт международного права и экономики им. А.С. Грибоедова, 2003. – 958 с.

Котова Л.В., Бабенко Т.В. Применение принудительных мер воспитательного характера к несовершеннолетним, не достигшим возраста уголовной ответственности: проблемные вопросы. – Статья

В данной статье рассмотрен механизм применения принудительных мер воспитательного характера. Также исследован зарубежный опыт, виды принудительных мер воспитательного характера, их практическое действие на несовершеннолетнего в аспекте реализации воспитательной функции. Сформулированы предложения по совершенствованию действующего уголовного процессуального законодательства Украины.

Ключевые слова: несовершеннолетний, меры воспитательного характера, воспитательная функция, принудительные меры воспитательного характера.

Kotova L.V, Babenko T.V. Application of enforcement educational measures to minors under the age of criminal responsibility: problem issues. – Article

In this article the mechanism of application of enforcement educational measures has been considered. The foreign experience, types of enforcement educational measures, practical effect thereof on minors in the aspect of the implementation of educational function have been investigated. Suggestions on improvement of existing criminal procedural law of Ukraine have been made.

Keywords: minor, educational measures, educational function, enforcement educational measures.